

PRAZNIK SLOVENSKEGA DUHA

France Prešeren je nedvomno važen mejnik v slovenskem duhovnem življenju. Z njim se slovenska duhovna ustvarjalnost nenadoma, pravzaprav po zelo kratki predigri, ki jo je omogočila francoska meščanska revolucija, požene na najvišja področja ustvarjalnosti.

S svojim delom je Prešeren na eni strani utemeljil slovensko duhovno ustvarjalnost v evropskem smislu, po drugi strani pa se kljub svojemu svetovljanstvu ni umaknil z domačih tal. Ostal je takorekoč v slovenstvu, v izročilu rodne zemlje, vendar pa je na to izročilo gledal kritično.

Prešernova ustvarjalnost predstavlja učinkovito sintezo med svetom in domovino. Nikakor se ni umaknil v zatišje domačih štirih sten, temveč je znal idilo domačnosti dobro prevetriti z zahtevnim duhom sveta. Kljub temu pa ni izgubil tal pod nogami in je ostal ves v slovenstvu, le da je to slovenstvo nenadoma, po dobah zadnjega provincializma, z eno edino izjemo, izjemo reformacije, znal široko povezati z dobro preračunanimi značilnostmi razburkanega časa svobodoljubne francoske revolucije in viharne romantike.

Značilno za Prešerna je dejstvo, da je bil sposoben širokih povezav, drznih kombinacij in hrabrih miselnih skokov. S svojimi svobodnimi ljubezenskimi, političnimi in verskimi pesniškimi izjavami je naletel na nekaj bolj instinktiven kot zavesten odpor konservativno-reakcionarne slovenske srenje, namreč srenje drobnih meščanov, kramarjev in trgovčičev, majhnih tovarnarjev in skromnih špekulantov, ki je v novih svobodoljubnih idejah slutila nemir in dejansko nevarnost za obstoječi red, ki je omogočal skromno, a stanovito bogatenje.

Prešeren je zelo razločno videl nezadostnost slovenske, a tudi tedanje celotne avstrijske družbe. Čeprav so nekateri v njem slutili nevarnega prevratnika, ni to bil nikoli. Bil je pravo nasprotje prevratništva: izredno konstruktiven, etično visoko stoječ človek, ki je z utemeljeno kritiko skušal vzdramiti družbo in ji tako samo pomagati iz mraka nezvesti v jasno dojeto zavest. Pravilno doumet bi lahko samo koristil slovenski skupnosti in meščanstvu in Cerkvi in tudi državi, da bi odvrгла zaviralno topoumno navlako in se tako duhovno sprostila.

Kar poleg te kritične politične drže v pozitivnem smislu pri Prešernu najbolj ugaja, je njegova jasna in nedvoumna odkritost, ki se ne boji prikazati brezen, zablod, a tudi lepote pesnikovega notranjega sveta. V času izrazitega hinavstva, ki je resnice človekove duše in človekove narave zagrinjalo v lažnivi pajčolan, si je Prešeren v nerazviti, hinavski slovenski družbi upal jasno in nedvoumno prikazati svoje ljubezenske želje in hrepenenje. Nikoli pa ni tega svojega notranjega življenja omejil na golo erotiko, temveč je ta svoj svet lepih in tudi žalostnih sanj in manj dejanj povezal z izrazitimi narodnimi in političnimi manifesti.

Kljub temu Prešeren ni bil nikoli šovinst, kar so velikokrat bili pozneje nekateri njegovi nasled-

Deset let dežele

Dežela Furlanija - Julijska krajina je te dni obhajala desetletnico svojega obstoja. Leta 1963 je namreč rimski parlament z ustavnim zakonom sprejel njen statut, s čimer je bila s 15-letno zamudo priklicana k življenju zadnja dežela s posebnim statutom v državi, kot jo predvideva republiška ustava.

Popolnoma naravno je, da smo zlasti Slovenci v Italiji veliko pričakovali od nove upravne in zakonodajne institucije, saj so nam bili znani globlji vzroki in razlogi, zaradi katerih je ustava bila določila za ozemlje ob vzhodni državni meji poseben deželni statut. Iz razprave v ustavodajni zbornici namreč jasno izhaja, da je posebnemu statutu botrovala predvsem prisotnost slovenske narodne manjšine, ki ji je pofašistična, demokratična Italija hotela začrtati drugačno usodo od svoje predhodnice.

Furlanija - Julijska krajina ima danes za seboj skoraj deset let dela. Resnici na ljubo je treba priznati, da je v tem razdobju naredila marsikaj koristnega v korist tukajšnjega prebivalstva in zato vsekakor opravičila svoj obstoj. Toda tu nas predvsem zanima, kakšna je njena bilanca, kar zadeva našo narodno skupnost, reševanje in urejanje njenih specifičnih vprašanj, to je zagotovitev njenega obstoja in skladnega ter nemotenega razvoja.

niki, predvsem politiki in ideologi. Prešeren ni videl nikoli samo dela, temveč vedno celoto. Končno njegova poezija ni le narodnjaški traktat, temveč krčevito prizadevanje po totalni, celotni podobi sveta.

V času, ki ni videl čez ljubljanski grad in Vodmat, je Prešeren v svoji poeziji združil v učinkovit kozmos celotno dejanje in nehanje sveta. Zanj ni bila niti Kitajska niti Afrika niti Novi svet nekakšna »tabula rasa«, temveč je znal posebnosti in izvirnosti daljine popeljati v domačnost in domačnost tudi na tak način svetovljansko odpreti.

Poleg tega je Prešeren tudi z enkratno pomočjo žal zgodaj umrlega prijatelja Čopa, tega odličnega slovenskega razumnika v najboljšem smislu besede, povezal izročilo predvsem slovenskega ljudskega pesništva z veliko duhovno tradicijo evropskega duha. Morda še nismo nikoli dodobra razmislili, da je bilo Prešernovo pesniško ustvarjanje v dobršni meri nekaj povsem novega, neki za Slovence enkratni literarni eksperiment, za katerega Prešeren v svojem kratkem življenju ni doživel nikoli pravega priznanja in potrčila, temveč se je v očeh nazadnjaške publike z nezahtevnim primitivnim literarnim okusom predvsem diskvalificiral.

V Prešernu vse preveč vidimo nekako pesniško figuro, ki je narodnjaško v zagonu delovala, ki nam je podarila mojstrske klasične literarne oblike, sonete in druge take stvari, ki je bila poleg tega tudi

Lev Detela

(Nadaljevanje na 3. strani)

Na dlani je — in razvoj dogodkov v tem desetletju dovolj zgovorno potrjuje — da dežela Furlanija - Julijska krajina boleha za izvirnim grehom, ki smo ga v našem listu podčrtali že ob njenem rojstvu. Ta greh je zagrešil rimski parlament, ki ni hotel jasno priznati deželi natančnih pristojnosti, kar zadeva manjšinsko problematiko. Odtod izhaja cela vrsta težav za učinkovitejšo in temeljitejšo delovanje dežele v korist manjšine tako na zakonodajni kot upravni ravni, s čimer se dejansko daje velika potuha silam, ki jim je prisotnost slovenske manjšine nepoti. Slovenci se seveda ne moremo sprijazniti s takšnim stanjem in bomo zato vedno bolj odločno nadaljevali s prizadevanji, da se v deželni posebni statut vnesejo spremembe ter dopolnila, ki so potrebna, da bo lahko dežela polno opravljala svoje naravne naloge ter dolžnosti.

Na tem mestu bi dalje hoteli opozoriti, da naše narodne skupnosti ne zanima samo problem pristojnosti, ki smo ga pravkar omenili, temveč tudi problem prisotnosti slovenskih predstavnikov v deželnem zakonodajnem organu. Dosedanji volilni mehanizem je namreč po našem globokem prepričanju ne le pomanjkljiv, ampak tudi krivičen in v bistvu nedemokratičen, ker ne omogoča, da bi v deželnem svetu bilo izvoljeno toliko slovenskih zastopnikov, kolikor ustreza dejanskemu številu slovenskega prebivalstva v deželi. Prav temu krivičnemu mehanizmu se je treba zahvaliti, če smo imeli Slovenci v dosedanjih dveh mandatnih dobah le dva izvoljena predstavnika, kar nikakor ne odraža dejanskega stanja.

Desetletna deželna bilanca je, kar zadeva slovenske manjšinske probleme, vsekakor skromna, čeprav ne moremo trditi, da ni bilo nič koristnega narejenega. Med pozitivne postavke je treba vsekakor vključiti številne, tudi poglobljene razprave o slovenskih problemih, kar je omogočilo, da se je marsikak naš sodeželan italijanskega jezika spoznal s problematiko, ki mu je bila doslej skoraj popolnoma tuja. Zato moramo tembolj ceniti zlasti delovanje predstavnika Slovenske skupnosti, ki je moral sam opraviti naravnost težaško delo, saj bi to v normalnih okoliščinah terjalo prizadevanja cele ekipe strokovnjakov in poklicnih politikov. Prav bi bilo tudi, če bi bila vsa ta prizadevanja sistematično zbrana in objavljena v posebni publikaciji.

V drugem desetletju se bo dežela morala vsekakor spopasti z zgoraj omenjenimi nerešenimi vprašanji in pomanjkljivostmi, če bo hotela polno izvrševati svoje naloge, med katere prav gotovo spadata tudi reševanje in urejanje specifičnih problemov slovenske narodne skupnosti na njenem ozemlju.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 11. februarja, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša, 9.45 Franz Liszt: Madžarske rapsodije, 10.15 Poslušali boste, 11.15 »Pastirji severnih jelenov«, Drugi del: »Trgovci Enoh«, 12.00 Nabožna glasba, 12.15 Vera in naš čas, 12.30 Nepozabne melodije, 13.00 Kdo, kdaj, zakaj..., 13.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 »Most«, Enodejanka, napisal Mario Fratti, prevedel Martin Jevnikar, Režija: Jože Peterlin, 16.35 Trio Irakitan in »Los Indios Tabajaras«, 17.00 Šport in glasba, 18.00 Edvard Grieg: »Poročni dan v Troldhaugen«, 18.45 Glasbeni cocktail, 19.25 Kratka zgodovina italijanske popevke, 20.00 Šport, 20.30 Sedem dni v svetu, 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 22.00 Nedelja v športu, 22.10 Sodobna glasba, 22.30 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 12. februarja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Trst v srednjem veku«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji, 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba, 18.00 Umetnost, književnost in prireditve, 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev), 18.50 Niccolò Paganini: Zvonček, 19.20 Odvetnik za vsakogar, 19.30 Jazz, 20.00 Športna tribuna, 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja — Tenorist Mitja Gregorač in pianist Aci Bertonec izvajata samospeve Saša Šantla, Vinka Vodopivca, Janka Ravnika, Emila Adamiča, Josipa Prochaska, Zorka Prelovca in Stanka Premrla. - Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem - Slovenski ansambli in zbori, 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 13. februarja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Pratika, slovenske viže in popevke, 12.50 Saksofonist Charlie Parker in Santi Lator, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Komorni koncert, 19.00 Poje Massimo Ranieri, 19.10 Črtice in novele Stanka Vuka: »Tomaž iz Medane«, 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba, 20.00 Šport.

♦ SREDA, 14. februarja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Pesmi in pravljice za nas«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Radio za šole za I. stopnjo osnovnih šol — ponovitev, 18.50 Duo Dapretto - Gherzei, 19.15 Higiena in zdravje, 19.25 Zbori in folklor, 20.30 Šport, 20.35 Simfonični koncert, Vodi Oskar Kjuder, Sodeluje hornist Jože Falout, Giuseppe Tartini - pred. E. Bonelli: Andante in presto iz Kvarteta v d dur št. 15; W. A. Mozart: Koncert za rog in orkester v es dur, KV 495; Slavko Osterc: Religioso iz suite za orkester; Luka Sorkočević: Simfonijska št. 7 v g dur, Orkester Glasbene Matice v Trstu, V odmoru (21.00) Za vašo knjižno polico, 21.30 Romantične melodije, 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 15. februarja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Tenorist Mitja Gregorač in pianist Aci Bertonec izvajata samospeve - Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem - Slovenski ansambli in zbori, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Umetniki in občinstvo (Dušan Pertot), 19.10 »Leto 1948 v Furlaniji in Julijski krajini«, (Elio Apih), 19.25 Za najmlajše: Pisani balončki, radijski tehnik, (Krasulja Simoniti), 20.00 Šport, 20.35 »Primerna napitnina«, Radijska drama, Napisal Ezio D'Errico, prevedla Alenka Rebula.

♦ PETEK, 16. februarja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za šole za II. stopnjo osnovnih šol) Zaščitimo naravo: »Panda klub — zrak«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol), 18.50 Sodobni slovenski skladatelji: Ivo Petrič, 19.10 Lik iz naše preteklosti: »Valo Bratina« (Lelja Rehar), 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Delo in gospodarstvo, 20.50 Vokalno instrumentalni koncert, 21.45 V plesnem koraku, 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 17. februarja, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 13.30-15.45 Glasba po željah, 15.45 Avtoradio, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Sopranistka Ljuba Berce-Košuta in pianist Gabriel Pisani izvajata samospeve Ivana Grbca, 18.50 Poker orkestrrov, 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve Marije Vnebovzete v Gorici, 19.40 Revija pevskih zborov 1972, ki jo je priredila Zveča cerkvenih pevskih zborov v Trstu, 20.00 Šport, 20.35 Teden v Italiji, 20.50 »In zvon spet poje v zlati dan«, Radijska drama, napisala Zora Saksida, Režija: Jože Peterlin, 21.30 Vaše popevke, 22.30 Zabavna glasba.

Pavel VI. imenoval 30 novih kardinalov

Prejšnji teden so javili, da bo papež Pavel VI. prihodnji mesec uradno podelil kardinalski naslov 30 novim kardinalom, med katerimi je osem Italijanov. Pri izbiri je papež upošteval univerzalnost Cerkve in težnjo, da bi tudi ostali svet, poleg Italije, dobil sorazmerno zastopstvo v kardinalskem zboru. Opaziti je, da mnogi novoimenovani kardinali pripadajo tretjemu svetu, zlasti nerazvitim državam Južne Amerike, Afrike in Azije. Od novih italijanskih kardinalov naj posebej omenimo msgr. Albina Lucianija, beneškega patriarha, zanimivo pa je tudi imenovanje msgr. Bolesława Kominka, nadškofa v Wrocławu na Poljskem, edinega novega kardinala v vzhodnoevropskih državah.

Mnogi so pričakovali, da bo tokrat dobil kardinalsko čast tudi kakšen cerkveni dostojanstvenik iz Jugoslavije oziroma Slovenije, kar pa se ni zgodilo, tako da je 75-letni nekdanji zagrebški nadškof Seper, ki sedaj živi in deluje v Vatikanu, še vedno edini

PROF. CAPUDER PRI MEDICIJU

Kot smo izvedeli bo mladi prof. Andrej Capuder, prevajalec celotne Božanske komedije doživel priznanje, da bo sprejet v posebno avdienco pri italijanskem zunanjem ministru G. Mediciju.

Odlomki prevoda »Božanske komedije« so izšli v reviji »Prostor in čas«, pri kateri Capuder sodeluje in v kateri je svoj čas objavil izbran esej o Danteju in tudi več svojih lepih pesmi.

živeči kardinal iz Jugoslavije. Naj omenimo, da smo slovinci nekoč že imeli svojega kardinala, in sicer je bil to goriški nadškof Missia, ki je umrl že pred prvo svetovno vojno in je pokopan na Sveti gori.

—o—

PREŠERNOVE NAGRADE ZA LETO 1973

Včeraj so v veliki dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani ob prisotnosti mnogih uglednih gostov in predstavnikov javnega življenja slovesno podelili Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada za leto 1973. Prešernovi nagradi sta bili podeljeni dve, in sicer pisatelju Lojzetu Kovačiču za pripovedno delo »Sporočila v spanju — resničnost«, ter skladatelju Danilu Švari, ki je pred kratkim praznoval 70-letnico rojstva, za njegovo življenjsko delo.

Nagrade Prešernovega sklada pa so dobili naslednji kulturni delavci: igralec Boris Cavazza, pisatelj Primož Kozak, akademska slikarka Metka Kraševac, akademski slikar Vladimir Lakovič, arhitekt Saša Maechtig, operni pevec Danilo Merlak, režiserja Dušan Povh in Rosanda Sajko, pesnik Tomaž Šalamun in skladatelj Dane Škerl.

Opaziti je, da je tudi letos med nagrajenci več primorskih rojakov, tako Danilo Švara, Danilo Merlak in Vladimir Lakovič.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Mihec in Jakec se menita o radijskih zadevah

— Jn taku, Mihec, jemamo zdej novga direktorja na radji.

— Jakec, ne stoj mi zdej začent še ti! Kej ni blo že zadosti čakol? Kej ne znaš, de kašne reči, več ku mešaš, bol smrdijo?

— Sej ni rečeno, de če mešamo, de moremo tudi pokušavati! Ma nekaj moremo vselih reč tudi midva. Zatu ke stvar more vselih bet še precj pomembna, če je blo tolko protestov, polemik jn prfina ana trepela-cija u parlamentu. Jn pravejo, de so tudi štrajkali.

— Bejži, bejži! Vse skupej je strašno napihnjeno jn se gre samo za nekšne užaljenosti jn stare zamere. Aden je nasajen, zatu ke mu niso podalšali službene dobe, aden je jezen, zatu ke ni dobu tistga mesta, čeglih so mi ga obluublali že nekej let. Jn taku so mobilizirali še sindikat, čeprav do zdej niso nikoli ubugali, kadar je bil štrajk jn so hodili vselih delat. Ma, se zna, tudi sindikat pride kašenkrate prou. Jn zdej kar naenkrat govorijo od pravih jn nepravilnih postopkov.

— Ja, ja, koker de be do zdej bli vsi postopki pravilni. Kej je blo morbet pravilno, če je biu nastavljen za šefa od muzike aden, ke nanka ni konkurirau pr natečaji? Dva druga pej, ke sta res vložila prošnjo jn predložila vse dokumente jn spričevala sta se mogla lepu obrisat pod nusam. Videš, vselih je

blo vse prou jn neč se ne spounem, de be se biu kašen kej usajau. Tudi sindikat ne. Zdej pej naenkrat tašen hudič!

— Jest be še reku, de se pej nobeden ne zmisle za kašne ledi, ke že leta jn leta garajo na radji jn so zmiram samo honorarni jn nimajo nobenega socialnega zavarovanja jn ne smejo bet nanka bolani, zatu ke pole neč ne zaslužejo. Tu viš be blo delo za socialiste.

— Znaš, vsa stvar je tudi politična. Zdej socialisti niso u vladi jn taku jemajo tudi mejn besede. Sej so tudi u Rimi odžagali anga socialista, ke je biu pr RAI. Jn taku, se zna, tudi u Trsti niso telj povišat glih anga socialista. Sej jest zastopem, de so jezni.

— Ma vselih sm slišou, de je tisti dekret za novga direktorja podpisau u Rimi glih an socialist.

— Ja, prou čudno je vse zmešano. Jest sm slišou, de se usajajo tudi zastran tega, ke je postou direktor aden od časnikarjev. Jn tu pej po paragrafih ne be smelo bet, de be mogu vancirat aden ke je od funkcionarjev. Ma zdej je pej tu, de glih tistem bogatem funkcionarjem so vsa leta dajali taku slabe ocene, de ni mogu nobeden prit na vrh. Jn zdej tisti, ke jem je dajau slabe ocene se pej jezi, de ni pršu nobeden od njeh na višje mesto.

— Znaš kej sm se spounu? Na tisto jegro od Cankarja od doline šentflorjanske ke hudič štedira: Jn če uan ni tu, kar prave de je, čeglih ni jn de je morbet tisti, ke je, čeglih ni tisto, kar je, čeglih ni...

— Sej sm ti reku, de ne stojmo mešat teh reči! Sej je za se zmotet!

Trije zanimivi gostje

V prejšnjih dneh je bilo v Trstu nekaj izredno zanimivih predavanj tako za Slovence kot za Italijane. V Rossettiju je na primer predaval v okviru »Literarnih sobot« marksistični mislec Giulio Lombardo Radice o temi »Avantgardni napredek ter razvoj osnovne kulture«. Razvoj sodobne tehnike — pravi ta vidni italijanski matematik, znanstvenik in svobodni mislec — se je v zadnjih 50 letih povečal kot še nikoli poprej in to dejstvo močno vpliva najprej na delo in na organiziranost znanstvenikov samih, pa tudi na razvoj kulture širših slojev. To je treba razumeti tudi pri načrtovanju šolskih programov, kjer bi morali dokončno opustiti pojem enciklopedične šole. Mladini je treba dati možnost, da se že v šolskih klopih sooča s sodobnimi znanstvenimi oprijemi. »Dvomiti o vsem, to je tisto veliko intelektualno junaštvo, ki nas ne sme zapustiti niti pred evidentnostjo čutov. In znanstveno delo mora iti prav skozi tak trojen raziskovalni proces: dvomiti o vsem, vse preizkušati, odločiti se za tisto, kar je najbolj točno. To pa je tudi osnova tiste znanstvene revolucije, ki se je ne da zavreti, kjerkoli se je že pričela in se seveda ne more omejevat samo na področje tehnične znanosti.«

V istih dneh je govoril v novi dvorani študentskega doma na tržaški univerzi oče Ernesto Balducci o »Krizi vesti v družbi, ki se razvija«. Oče Balducci je znan italijanski govornik, predava na teološki fakulteti v Firencah in se je že zelo zgodaj začel zavzemati za obnovo in za »aggiornamento« na vseh področjih krščanskega življenja. V ta namen je ustanovil in še sodeluje pri reviji »Testimonianze«. Balducci je bil že pred leti v Trstu in je v Bonomijskem krožku govoril o vesti in svobodi, toda zaradi nezadovoljstva tržaške kurije raje ni prišel od takrat več v naše mesto.

Balducci je bil prepoln globokih misli in doživetih izkušenj ter številnih, čeprav bolečih resnic iz sedanjega dogajanja v svetu, da bi bilo možno strniti vse v kratko obnovo. V glavnem se je predavatelj ustavil najprej pri analizi splošne krize v sodobni družbi. Ljudi pa je v glavnem razdelil v dve veliki skupini: v stranko strahu in v stranko upanja. Prav strah zaradi svoje bistvene šibkosti izstopa vedno kot nekakšna zgodovinska sila. Toda ta njegova moč v resnici le navidezna, saj ni procesa, ki bi lahko zdržal brez svoje notranje logike. Jasen dokaz so nam dogodki v Vietnamu, kjer majhen in do obupa zatiran narod ni le primoral največjo svetovno silo na diplomatska pogajanja, ampak je s svojim zadržanjem in s svojo prisotnostjo vrnil svetu upanje. Podobno tudi ne sme obupati nobeden izmed nas, ko v vsakdanjem življenju ne vidimo neke jasne poti ali kake zdrave rasti. Prevečkrat smo zmedeni zaradi premoči kvantitete nad kvaliteto, saj je prav za potrošniško družbo značilno, da ni več človek, ki ukazuje stvar, ampak so že stvari same, ki vladajo človeku.

In pred tem dejstvom so vse dosedanje ideologije brez moči in zato izgubljajo svoj pomen. Zato je tudi prav, da se na njihovem mestu vedno bolj utrjuje nov odnos do sveta, ki temelji na osebni analizi vesti. Zato je pomen svobodne vesti v današnjem človeku tako važen in tako nujen pogoj za njegovo duhovno rast in konec koncev za njegovo dostojanstvo. Tudi pojem svobode, tiste nekdanje formalne svobode, ki je utegnila biti tudi okostelo demagoška, vedno bolj odstopa prostor nekemu osvobajajočemu procesu v človeku, torej ne več svoboda, ampak osvobajanje celotnega človeka. Kvečjemu lahko trdimo, da se je v tem procesu povečal le koeficient svobode. In sile, ki zaradi svoje prirojene pristnosti lahko najboljše jamčijo

za ta novi kvalitetni preskok v človeku in v družbi, so prav mladi s svojo kritičnostjo, zatirani zaradi svojega globalnega upora in delavski razred, na katerem sloni produkcijski napredek. Zato je tudi prav, da se šola, ki danes gradi jutrišnjega človeka, otrese sedanje toge in nepotrebne informacijske strukture in postane to, kar mora biti, to je šola za vzgojo kritične zavesti. Oče Balducci je po svojem dolgem nenapisanem govoru še dolgo v noč odgovarjal na mnoga vprašanja številnih poslušalcev, zlasti mladine.

Prejšnjo soboto pa je prišel v Trst slovenski pesnik, esejist in mislec France Vodnik. V Slovenskem kulturnem klubu se je srečal s slovensko mladino in v sproščenem razgovoru je dolgo govoril o pomenu kulture, o veličini človeka, o vlogi naroda, o smislu dela in življenja sploh. Vrednote duhovnega značaja (z drugo besedo — kultura), lahko človeka ločijo od njegovega zunanje vsakdanjega sveta, saj v tem slednjem pogosto prevladujejo suhoparni podatki in tehnična znanost. Kultura pa je vsekakor več kot vse to, je tudi poglobljanje človekovega humanizma, njegove srčne omike. Zato se je že zgodilo, da so nekateri narodi dosegli zelo visoko stopnjo civilizacije, so pa morda manj duhovno bogati kot majhni kulturni narodi. Zato je prav, da človek ustvarja v sebi ravnovesje celotne duhovnosti, se pravi ravnovesje med tem, kar znam in tem kar sem, z eno besedo: biti človek, biti odkrit, do vseh ljudi in ideologij enako pošten, samostojen in pristen. Vse to pa se morda še v največji meri kaže pri mladem človeku, zato bi vsakdo moral skrbeti, da bi ostal vedno čimbolj mlad. Mladost mora spremljati človeka vse življenje in zanjo bi se morali vedno sprosti odločiti, zlasti tisti, ki so nagnjeni bolj k statičnosti. Delo mladega človeka je da pri iskanju resnice prekaša tudi samega sebe. Vodnik je na posamezna vprašanja dodal še nekaj svojih spominov na pesnika Kosovega in svoj odnos do sodobnega pesniškega ustvarjanja. Ob koncu se je dotaknil pomena in dela predvojnega križarskega gibanja pri Slovencih. S svojim sproščenim in vendar klenim govorom je France Vodnik napravil na vse močan vtis svobodnega, odločnega in mladostnega človeka, ki s prepričljivo vero rase v samem sebi in poseduje to življenjsko moč svojim sogo-
vornikom.

I. t.

PRETIRANA URADNOST

Tržaški »Piccolo« je objavil 6. t.m. fotografijo pisma, ki ga je tržaški INAM poslal Republiškem zavodu za socialno zavarovanje v Ljubljani, pa ga je ljubljanska pošta vrnila, s prečrtano besedo Lubiana in z uradno opombo »Naslov nezadosten«. Komentar »Piccola« je bil seveda ta, da gre ta birokratska doslednost na račun kakkega delavca, ki težko čaka na rešitev svoje zadeve.

Tokrat moramo dati prav »Piccolu«. Vsi smo prejeli že mnogo pisem iz Slovenije, na katerih je stalo Trst namesto Trieste, in menimo, da nikjer na svetu pošta ne bi zavrnila pisma samo zato, ker je odpošiljatelj zapisal ime mesta, kamor je bilo pismo namenjeno, samo v obliki, kot se rabi v njegovem jeziku. To pomeni, da bi morali vsi ljudje v Sloveniji odslej pisati na naslove pisem samo Trieste, Gorizia, Opicina, Aurisina, San Dorligo della Valle itd. Narodna zavednost že, kjer je potrebna, ampak pretiravanje v takih malenkostih je nestrpnost in pikolovstvo ter samo smeši ljubljansko pošto upravo.

TELEVIZIJSKA ODDAJA O SLOVENCIH V ITALIJI

V torek zvečer je bila na ljubljanski televiziji oddaja o slovenski manjšini v Italiji, ki jo je pripravil in vodil tržaški dopisnik RTV Ljubljana Ivo Vajgl. Na njej so sodelovali predstavniki SKGZ Boris Race, Izidor Predan, dr. Peter Sancin, dr. Karel Šiškovski, dr. Mirko Primožič in dr. Vito Svetina. Oddaja je govorila o treh vprašanjih, ki so trenutno v središču pozornosti Slovencev v Italiji: zaščita slovenske narodnostne skupnosti kot celote in ustrezne zakonske norme, položaj beneških Slovencev in končno gospodarsko stanje slovenske manjšine.

V VIETNAMU ŠE NI MIRU

Mir se vrača v Južni Vietnam le počasi. Prišlo je že do kakih 2000 kršitev premirja. Upati je, da bo temu napravila konec mednarodna nadzorna komisija, ki se počasi uvaja v delo, zlasti pa politične volitve, do katerih bi moralo priti v kake pol leta in pri katerih naj bi končno prišlo do besede tudi vietnamsko ljudstvo, ne pa samo diktatorji in orožje. Vendar pa optimizem ni povsem na mestu.

Praznik slovenskega duha

(Nadaljevanje s 1. strani)

zelo čudaška, kar nas more celo zabavati. Češ, pogledajte ga, posebneža, sam si je kriv za svoje zavozeno življenje. Končno je vsakdo sam svoje sreče kovač!

Vse preveč smo ustvarili nekakšen kliše o Prešernu. Iz žive pesniške osebnosti s skrajno precizno, dinamično in dialektično govorico smo ustvarili enodimenzionalen tog tip, ki v šoli mladino, namesto da bi jo naučil brati skrivnosti literature, nauči literaturo sovražiti in zasmehovati. Morda nauči črkovati, brati zagotovo ne.

Prešernova večplastnost, njegova oblikovna, vsebinska in tudi ideološka odprtost je vse preveč zrasla v neplodno zaprtost, v muzej.

Potreben pa je živ, tvoren Prešeren, ki tudi danes z močnim glasom odgovarja na vprašanja časa in na skrivnosti sveta.

Zakaj Prešernova literatura je tudi vsa polna skrivnosti. Skrivnost je v svojem posebnem življenju njegov Sonetni venec, skrivnostne so nje-

gove Gazele, Krst pri Savici, a tudi navidez tako preproste pesmi, kot je to Nezakonska mati.

In skrivnostna je enkratna moč Prešernovega literarnega sveta. Skrivnost je njegov pogumni literarni boj za novo, drugačno slovensko literaturo. Občudovanja vredna je njegova odprtost za vse posebnosti slovenske dežele in slovenskega človeka, ki je znala prikazati tudi lepe strani in nezaslužene bridkosti njegovega dajanja in nehanja. Občudovanja vredna pa je tudi ista odprtost za vse pomembne tokove časa, ki je njegovo poezijo poglala kot strela z jasnega v antologijsko knjigo pomembne literature sveta. Važna pa je tudi njegova odprtost za formo, za posebne možnosti oblike, ki jo nekateri, ki sicer imajo tudi danes Prešerna stalno kot svojega duhovnega vzornika na jeziku, redno pozabljajo.

Prešeren nam je lahko še danes pomemben duhovni zgled. Zgled za oblikovno odprtost in oblikovalno virtuoznost. Njegova literatura nam je lahko kazipot dobrega domačega, a hkrati istočasno svetovljanskega pisanja.

Zadovoljstvo nad resolucijo občinskega sveta

Izvršni odbor Slovenske skupnosti je na svoji redni seji dne 7. februarja z velikim zadovoljstvom podčrtal dejstvo, da je bila 3. februarja v tržaškem občinskem svetu sprejeta resolucija, ki jo je njen svetovalec dr. Rafko Dolhar predložil na prvi seji novozvoljenega tržaškega občinskega sveta. Občinski odbor pa je na seji, ki je bila prejšnji dan, 2. februarja, osvojil to resolucijo Slovenske skupnosti.

Resolucija, ki poziva vlado in parlament, naj čimprej izvedeta z ustreznimi instrumenti ustavna določila italijanske republike za celotno izvajanje državljanov in demokratičnih pravic državljanov slovenske manjšine, je nov uspeh v boju za naše narodnostne pravice. Izvršni odbor z zadovoljstvom ugotavlja, da so za resolucijo glasovale vse stranke, ki so zastopane v tržaškem občinskem svetu, razen misovske, ki je tako še enkrat ostala osamljena v svojih preživelih težnjah.

V objavo smo prejeli:

PO POŽARU NAFTE KMETJE PREJELI ODŠ. ODNINO

Pojasnilo na članek, ki ga je objavil L. V. v Primorskem dnevniku št. 31 dne 6. febr. 1973 na strani 2:

Članek govori o odškodnini, ki so jo kmetje v Dolini prejeli za škodo, povzročeno ob požaru nafte. Omenja komisijo, ki je ocenila škodo v vinogradih in vrtovih, in v tej zvezi namiguje na »čudno ravnanje predstavnika Zveze neposrednih obdelovalcev, češ da je omalovaževal škodo in da so morali drugi člani komisije vztrajati pri določanju pravične odškodnine.«

V tej zvezi je treba pojasniti, da so komisijo sestavljali štirje člani, med katerimi so bili trije kmetijski strokovnjaki, da je komisija imela resno in odgovorno nalogo, katero je opravila z vso vestnostjo, in da so vsi člani sodelovali v popolnem sporazumu. Posebej je treba pohvaliti zastopnika kmetijskega nadzorništva, ki je nastopil kot zelo korekten in sposoben tehnik. Zato je pisanje L.V., ki ni bil član komisije niti ni bil navzoč pri njenem delu niti nima primerne strokovne kmetijske izobrazbe, da bi lahko presojal delo komisije, smatrati za golo natolcevanje. Komisija je zaključila svoje delo dne 14. septembra in SIOT je že zdavnaj izplačala prizadetim. Zato je pisanje L.V. po tolikem času še bolj čudno.

Potrebno pa je, da ob tej priložnosti pride v javnost nek dogodek, ki bi sicer ostal vedno le v okviru komisije, ki pa zaradi natolcevanja L.V. mora biti objavljen. Na zaključni seji po končanih cenitvah in izračunih, ki so bili opravljeni zelo vestno in v polnem soglasju med člani komisije, je predstavnik Zveze neposrednih obdelovalcev predlagal, da se vsem neposrednim obdelovalcem poviša odškodninski znesek za 20 odst., ker to ugodnost predvideva zakon v določenih primerih. Ta predlog pa je naletel na odločen odpor, in vse je kazalo, da ne bo sprejet. Nato je predstavnik ZNO zahteval, da se ta odklonitev vnese v zapisnik; ta nastop je šele prepričal prizadete, da so privolili, da se predlog za povišek vnese v zapisnik vsaj kot predlog komisije.

Kdo je v komisiji nasprotoval povišku 20 odst. in tako očitno skušal delati krivico neposrednim obdelovalcem? Zaenkrat imena ne bodo šla v javnost, ker bi bil tak postopek nekorekten. Če pa L. V. želi in če člani komisije privolijo, bo zastopnik ZNO rade volje objavil vse podrobnosti.

Predstavnik ZNO v komisiji
dr. Janko Košir

Izvršni odbor izraža upanje, da bo resolucija — to je hkrati prvi tovrstni dokument, ki ga je sprejel tržaški občinski svet — dosegla cilje, ki si jih je Slovenska skupnost zastavila, ko jo je vložila preko svojega zastopnika v občinskem svetu dr. Rafka Dolharja.

—o—

SEMINAR ZA PRIPADNIKE ITALIJANSKE MANJŠINE

V soboto prejšnjega tedna se je v Izoli zaključil večdnevni 12. seminar italijanskega jezika in kulture, ki je namenjen učiteljem in učencem šol z italijanskim učnim jezikom na Koprskem in v Bujsčini. Na njem so predavali ugledni profesorji in priznani strokovnjaki z raznih italijanskih univerz, gost letošnjega srečanja pa je bil italijanski pisatelj in publicist Nino Palumbo, ki je s svojo neposrednostjo in preprostostjo naredil globok vtis med udeleženci.

Na seminarju italijanskega jezika in kulture v Izoli so obravnavali teme s področja umetnosti, gospodarstva, družbenega in političnega življenja, še posebej pa je bil poudarek na današnji italijanski stvarnosti. Predavali so tudi o Italiji v preteklosti, tako na primer o umetnosti, glasbi in življenju v 16. stoletju, dalje o pomenu sodobnih slikaric, o vplivih energetskih virov na razvoj gospodarstva, o problemih združevanja v gospodarstvu, Italiji in skupnem tržišču, in končno še o futurizmu v literaturi in umetnosti ter najnovejši otroški literaturi. Med seminarjem so pripravili dve okrogli mizi, na katerih so govorili o značilnostih sodobne otroške literature in vprašanju romantizma.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
ima v Kulturnem domu na sporedu igro Ferdinanda Raimunda v dveh delih

KRALJ GORA IN LJUDOMRZNIK

Urnik predstav je naslednji: v petek, 9. t.m. ob 17. uri abonmajski red I; v soboto, 10. t.m. ob 20.30 izven abonmaja; v četrtek, 15. t.m. ob 20.30 abonma red E; v petek, 16. t.m. ob 16. uri abonma red G; v nedeljo, 18. t.m. ob 16. uri abonma red F — okoliški.

—o—

V Kulturnem domu v Trstu bo v ponedeljek, 12. t.m. na sporedu delo Filiberta Benedetića

PRAVILA IGRE

Začetek predstave je ob 15.30.

—o—

V torek, 13. t.m. bo v Kulturnem domu v Trstu na sporedu otroška spevoigra v treh dejanjih

JANKO IN METKA

Začetek ob 16. uri.

POKOJNI PATER GABRIJEL

V sredo opoldne je v tržaški bolnišnici preminil pater Gabrijel, dober in zaslužen slovenski duhovnik. Rojen pred 51 leti kot France Česnik v Klenku pri Pivki je prišel po vojni v Trst, kjer je pri kapucinih opravljal slovensko službo božjo. Po nekaj letih so ga cerkvene oblasti premestile nekam v Italijo, a se je kasneje vrnil v Trst, kjer je opravljal vsa zadnja leta službo kaplana pri Svetem Vincenciju in v Barokovljah. Pokojni pater je bil zelo dobro poznan med tržaškimi Slovenci, saj je svojo duhovniško poslanstvo opravljal z veliko predanostjo in ljubeznijo. Poleg tega pa je vedno z veseljem sledil vsemu tukajšnjemu kulturnemu in prosvetnemu delu. Odločno se je tudi zavzemal za pravice Slovencev na vseh področjih. Hvaležni za njegovo življenjsko delo pokojnemu patru Gabrijelu želimo, naj počiva v miru.

V soboto, 10. februarja bo v Slovenskem kulturnem klubu v Trstu, ulica Donizetti 3—I., v okviru spominskega dne Franceta Prešerna

LITERARNI VEČER

z recitacijami in literarnimi prispevki mladih sodelavcev SKK. Začetek ob 19. uri. Vabljeni!

KULTURNI KROŽEK »DEVINŠTIVAN«

in Pevski zbor »FANTJE IZPOD GRMADE«
priredita v soboto, 10. februarja, v društvenih prostorih v Devinu z začetkom ob 20. uri

KULTURNI VEČER

z naslednjim programom:

nastop pevskega zbora »Fantje izpod Grmade« pod vodstvom Iva Kralja - nastop dekliškega pevskega zbora iz Devina pod vodstvom Hermana Antoniča — recitacije: odlomek iz Cankarjevega dela »Moje življenje« in pesmi naših pesnikov - predavanje Stanka Kosmine o temi »Slovenska mati, njen pomen in njena naloga«.

Večer bo zaključil nastop folklornega ansambla »Kraški cvet« iz Nabežine.

VSTOP PROST VLJUDNO VABLJENI!

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA in SLOVENSKA PROSVETA

prireja

OSREDNJO PREŠERNOVO PROSLAVO ob slovenskem kulturnem prazniku

v nedeljo 11. februarja ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu. Slavnostni govornik bo pisatelj Ivan Potrč.

Sodelujejo: Stalno slovensko gledališče z recitacijami Prešernovih poezij; Slovensko amatersko gledališče s Prešernovo avtobiografijo — tekst je pripravil Marko Kravos, glasbeno opremo prof. Janko Ban; Radijski oder z odlomkom Simčičeve drame Krst pri Savici in moški pevski zbor Tabor z Opšin pod vodstvom Svetka Grgiča.

Proces proti morilcem v Rižarni?

Se letos bo pred tržaškim porotnim sodiščem proces proti štirim glavnim krivcem umorov v tržaški rižarni. To so SS-ovski major August Ahlers, ki je baje zdaj zobodravnik v Hamburgu (po drugih virih je zaprt), še dva druga Nemca in en Avstrijec, znani celovski kavarnar Lerch. Toda pred sodiščem se bo znašel kvečjemu le Ahlers, ker drugi trije so »izginili«. Lerch je prodal svojo kavarno v Celovcu in izginil nezna-

nokam, ko so ga uslužno izpustili iz preiskovalnega zapora, še pred začetkom procesa proti njemu zaradi udeležbe pri množičnih umorih med vojno. Med procesom v Celovcu je bil že na prostosti. Proces je nato proniknil v pesku... Očitno je, da so mu avstrijske oblasti vrnilo tudi potni list, drugače bi ne bil mogel izginiti na varno.

Preiskavo v Trstu proti njemu in drugim trem zločincem vodi sodnik Sergio Serbo.

Odlikovani kulturni delavci

V času slovenskega kulturnega tedna je bila v ponedeljek 5. februarja v Ljubljani slovesnost ob podelitvi priznanj in odlikovanj ki jih je Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije prvič podelila nekaterim kulturno-prosvetnim delavcem za njihovo dolgoletno in plodno delo pri razvoju slovenske kulture.

Izredna slovesnost je potekala na visoki kulturni ravni v klubu poslancev ob snemanju ljubljanske televizije. Vzdušje slovesnosti je povzdignil tudi oktet »Gallus« z izbranim nastopom.

Visoko kulturno slavlje je potekalo od 16. do 20. ure. Podeljena so bila zlata in srebrna odlikovanja zaslužnim prosvetnim delavcem na vsem slovenskem ozemlju.

Od zlatih priznanj in odličij so bila podeljena tri tudi zaslužnim možem v naši deželi. Odlikovani so bili iz Trsta slikar in kulturni delavec dr. Robert Hlavaty, iz Gorice dr. prof. Rado Bednarik za njegovo življenjsko

sko prosvetno, književno in vzgojiteljsko delo na Primorskem.

Tretje odlikovanje za zlatim vencem je prihranjeno spominu beneško-slovenskega očaka Ivana Trinka.

Odlikovancem čestitamo, enako tudi ustanovam, ki so prišle do prepričanja, da je treba tudi kulturnim delavcem dati priznanje.

—o—

Gabrije

PUSTITE NAM ŠOLO

Pravzaprav bi morali nasloviti ta poziv na šolsko skrbništvo in tudi na nekatere naše ljudi in može, ki nastopajo v javnem življenju.

Gre namreč za našo šolo in obenem tudi za eno izmed slovenskih šol slovenske narodne skupnosti na Goriškem. Zato poudarjamo, da problem gabske šole ne zadeva samo nekaterih gabskih otrok ali družin, ampak našo celotno skupnost. Šolski skrbnik v Gorici je namreč sklenil, naj se zaradi higienskih vzrokov premesti slovenska osnovna šola iz Gabrij v Sovodnje.

Prav! Medtem se je pa sovojenjska občinska uprava že odločila, da bo popravila za sedaj neustrezno šolsko poslopje. Hvaležni smo občinski upravi, ki se je odločila, da takoj poskrbi za potrebno delo. Starši in tudi drugi uvidelni ljudje pa menimo, da se pravno ali formalno šola ne sme premestiti v Sovodnje. V prvi vrsti se zadeva tiče nas, gabskih družin, ki imamo radi šolo za naše otroke doma. Poleg tega naj še povečamo vsej naši in drugi javnosti, da v primeru, če se enkrat šola ukine, je ne dobimo nikoli več nazaj.

Ali bomo tako ohranili dediščino očetov in svoje pravice, ki jih moramo tudi po italijanski ustavi braniti?!

Števerjan

ROJSTVA IN POROKE

Iz nove številke Števerjanskega vestnika posnemamo, da je bilo lansko leto v Števerjanu precej živahno demografsko gibanje, to se pravi, da izkazujejo občinske matične knjige precej rojstev in smrti.

Rojenih je bilo dvajset novih občanarjev, od tega je kar štirinajst žensk. Večina novorojenih je s Sovence.

Umrlo pa je lansko leto devet Števerjančev, in sicer pet moških in štiri ženske. Najstarejša je bila Viktorija Maraž vd. Komjanc z Bukovja, stara 81 let.

Novih zakonskih parov je bilo v Števerjanu devet.

V drugih občinah se je poročilo pet naših deklet. V Jugoslaviji pa tri.

Poglavje zase pa je, da se bolj malo novih družin ustali v domači občini ali fari. Po večini zapuste dom in gredo drugam.

Ugodno vreme zadnjih dni je povzročilo, da po naših brajdah že mladje poganja in brsti. Starejši vremenski opazovalci pa so mnenja, da so ti pomladanski dnevi le še prezgodnji in da nas bo morda še marec presenetil s slabim vremenom, ki bo marsičemu v kvar.

ESPOMEGO

Goriška blagovna razstava, ali na kratko Espomego bo tudi letos odprta na razstavnem prostoru v dolini Korna. To bo že tretja razstava te vrste in bo trajala od 27. aprila do 6. maja. Udeležila se je bodo trgovska podjetja tudi iz Avstrije, Češke, Madžarske, Jugoslavije in Nemčije.

Ta razstava se bo po načrtu trgovskih krogov vsako leto ponavljala.

VABILO

Ravnateljstvo enotne slovenske srednje šole v Gorici vabi starše ali njih namestnike na roditeljski sestanek, ki bo v ponedeljek 12. februarja ob 18. uri v šolskih prostorih v ulici Randaccio.

Vljudno vabljeni.

POMAGAJTE SI!

Vedno se skoraj vsi pritožujemo zaradi neprenehnega naraščanja cen pri prodaji živil in drugih življenjskih potrebščin.

Potrošniki ali po domače povedano kupovalci bi si pa lahko tudi sami pomagali, da bi cene tako hitro ne hitele navzgor. V tem smislu je prefekturna oblast podvzela nekatere ukrepe. Vsak kupovalec, kateremu se zdi, da je trgovec brez vzroka dvignil prodajno ceno, se lahko takoj pritoži na prefekturo in naj pokliče telefonsko številko 2151. To velja tudi izven mesta za druge kraje, kjer naj pritožnik pokliče številko občinskega urada, ki mora pritožbo poslati na navedeno prefekturno številko.

Bati se pa moramo, da naši ljudje ne bodo imeli toliko državlanskega čuta, da bi na ta način pomagali pri pobijanju pretiranih cen.

F. J. - 131

S M R T

V POMLADI

»Na stol lahko zložiš obleko,« je dejala. »Sobom spet zaklenila, da boš imel mir, ker nocoj je polna hiša ljudi in vsi so pijani. Pa kar hitro se spravi v posteljo.«

Odhitela je, on pa je sedel na posteljo in se začel sezuvati. Zložil je obleko na stol, kakor mu je naročila, celo hlače je zganil po zgibih in jih obesil preko naslonjala, čeprav je komaj še držal oči odprte in se mu je vrtelo v glavi. Ko je legel v čisto, dehtečo posteljo in položil glavo na blazino, ki je še rahlo vonjala po njenih laseh, se mu je zdelo, da se pogreza v globok vrtinec, ki ga kot v nekaki polžasti krivulji sesa vase, toda v tem občutju je že bilo nekaj prijetnega in sproščujočega, zato se mu je vdano prepustil. Z vzdihom nagonkega udobja se je iztegnil pod odejo in takoj zaspal.

Ko se je Kuna jutraj, ko je bil že beli dan, in so se zadnji gostje porazgubili, vrnila v sobico, je še vedno trdno spal. Bila je izmučeno in zaspana, da se je komaj držala na nogah, in najrajši bi bila kar omahnila na posteljo. Začela ga je tresti, da bi ga zbudila, toda spal je trdno in mirno, obrnjen v zid in zakrivajoč si z roko glavo kakor otrok. Nagljena nad posteljo ga je gledala v blede svetlobi

zimskega jutra in v tej mrzli svetlobi je bil videti tako bled in upadel; lična kost se mu je ostro odražala pod kožo. Dihal je rahlo in tiho, komaj zaznavno. Ko ga je tresla, se je premaknil, toda vzdramil se ni in srce ji ni dalo, da bi ga zbudila iz njegovega globokega spanja in nagnala ven. Smilil se ji je. Bila je preveč utrujena, da bi kaj premišljevala. Potegnila je obleko s sebe, jo položila preko Tine-tove, si sezula nogavice in drgetaje od mraza in utrujenosti zlezla k njemu pod odejo, tiho in previdno, da bi ga ne zbudila. Že napol v spanju se je spomnila, da je pozabila naviti zapestno urico. S počasnimi in tihimi gibi jo je navila kar na roki, ker ni imela več toliko moči, da bi jo snela, potem pa je tudi ona takoj zaspala.

Ko se je Tine sredi dopoldneva zbudil, jo je z začudenjem čutil poleg sebe. Ležala je zvit v klobčič, tako da se ga je dotikala s koleni in je čutil na hrbtu njen topli dih. Dihala je mirno in enakomerno kakor otrok. Potegnil je roko izpod odeje in pogledal na zapestno uro. Kazala je že pol enajstih. V sobici je bilo mrzlo, sapa se je spreminjala v sive oblačke, sam pa se je začutil svežega in spočitega. Spomnil se je snočnega večera in obšel ga

je sram zaradi pijanosti. V ustih je imel še vedno zoprn okus po vinu in cigaretah, toda slabost je izginila.

Tedaj je Kuna v spanju rahlo zastokala. Obrnil se je k nji, počasi in previdno, da bi je ne zbudil, in se dvignil na komolec, da ji je videl obraz, ki ga je bila tiščala v njegov hrbet, kakor da je iskala pri njem toplote. »Bila je preveč utrujena,« je pomislil, »bogve, kdaj je šele prišla spat, nič je nisem slišal in srce ji ni dalo, da bi me nagnala, in me je pustila naprej spati.« Začutil je do nje hvaležnost in zahotelo se mu je, da bi ji izkazal kakšno nežnost, da bi ji rekel nekaj dobrega, kar bi jo razveselilo, toda ni je hotel zbuditi. Tedaj je spet zastokala. Videl je, da je slabo pokrita, rame in hrbet je imela skoro čisto zunaj. Postelja je bila ozka, tako je bila legla bolj na rob in se zadovoljila samo z majhnim kosom odeje, kolikor ni bil on pokrit z njo. Zdaj ji je bilo mraz v spanju in je stokala ter nagonsko iskala z obrazom njegove tople bližine. Potegnil je odejo na njeno stran in ji pokrnil hrbet in okroglo, polno ramo, s katere je bil zdrsnil ozki modri trak kombineže, rožnati trak modrečka pa se je globoko zajedal v belo, od mraza rahlo modrikasto polt in začrtal v njo rdečo brazdo. Ko je začutila toploto odeje, je rahlo zagodla v spanju od zadovoljstva kakor mlada žival in premenjala lego, nato pa mirno spala naprej.

(dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pogled skozi »Povečevalno steklo«

Z Javorškovo farso v treh delih »Povečevalno steklo« je Slovensko amatersko gledališče pričelo svojo drugo gledališko sezono. Lansko leto so nam tržaški amaterji predstavili komedijo »Cvetje hvala- ležno odklanjamo« ter Kosmačevo »Balado o trobenti in oblaku«. S tem je vodstvo SAG pokazalo, da ima trden namen segati na eni strani po delih, ki s svojo vedro in veselo vsebino uspejo publiko tudi zabavati in po bolj zahtevnih delih slovenskih in tujih avtorjev, kjer poleg njihove globlje in angažirane poante lahko bolj ali manj vidno sežejo na področje eksperimentalne igre.

Javorškovo »Povečevalno steklo« odgovarja bolj tej slednji zahtevi. Avtorjev namen je razkrinkati določeno svetohlinsko, pokvarjeno in nepristno plast naše družbe in zato seže po najrazličnejših gledaliških oprijemih, z namenom, da bi zagotovo dosegel zaželjeni efekt, se pravi zasmeh in odpor publike. Celotno dogajanje je zato tudi predstavljen v zafrkljivem, satiričnem ključu. Zgodba sama na sebi je temu primerno dovolj preprosta, da s svojo zapletenostjo ne bi morda zavajala gledavcev od osnovne avtorjeve misli. Gre v bistvu za prihod nekega tujega, neobremenjenega človeka v sredo majhne, duhovno ozke, zatohle in pokvarjene vaške skupnosti, kjer nesposoben župan greje svoj stolček, kjer menihi (predstavniki kakršne koli od zgoraj postavljenih avtoritet) brezobzirno izrabljata svoj položaj, opravljive in zavistne klepetulje pa sikajo na vse strani in se znašajo nad vsakomer. Prihod tujca zmede in prestraši vaščane, ki se ga hočejo rešiti. Toda po vseh pravilih malomeščanske družbe, ki se na zunaj vedno kaže v svetli luči, si tudi prebivalci Glažute izmislijo primeren zakonit postopek in tujca postavijo pod povečevalno steklo, da bi v njem odkrili potrebne razloge, da ga obsodijo. A tujcu uspe, da jih s svojim sklepom prehit in postavi pod obtožbo prav predstavnika narajene in napihnjene avtoritete ter predstavnika neke prazne, strahopetne oblasti. Zadnje dejanje služi Javoršku, da naveže ključne situacije iz odigrane igre na bistvene vzporednice vsakdanjega življenja. Igra je dovolj vznemirljiva in zahtevna, tako da sta imela režiser Sergij Verč in amaterski ansambel zadosti dela, če sta jo hotela predstaviti živo, zanimivo in prepričljivo.

Verč se je najprej odločil, da bo v tej Javorškovi farski podčrtal komično stran takega malomeščanskega življenja v Glažuti in zato je upravičeno zapolnil duhovno pritlikavost Glažutarjev z natrpanostjo njihovega komedijantskega obnašanja, kar je dala igri varitejsko razgibanost. Žal sta bogata scena in majhnost odra to razgibanost omejevala in ji občasno dala videz nepotrebnega prerivanja. Poleg tega pa je v prvem dejanju motila določena pripovedna razpoteženost, ki bi jo bilo možno skrajšati in s tem tudi skrajšati že tako in tako dolgo igro.

Poleg že omenjene bogate in funkcionalne scene, ki so jo amaterji sami do potankosti izdelali po zamisli Ivana Verča, gre omeniti številne zvočne in svetlobne efekte, ki so kot nekakšen obrobni komentar spremljali dejanje na odru in neprestano spominjali gledavce, da tista uboga Glažuta le ni tako oddaljena v prostoru in času od naših razmer. Pač pa sta se v nasprotju s tem režiser in kostumografinja Marija Vidau domenila, naj Glažutarji v skladu s svojo zastarelo in nazadnjaško mentaliteto tudi ohranijo stare in smešne obleke.

Tej glažutarski opravi se izneverita le tujec Janez Pohlin, ki se nam predstavi kot hippy, in ste-

kletarski mojster Filip, ki mu mimo vseh zlaganosti in šablon še vedno nekaj pomenita odgovornost njegovega dela in iskanje neke etike. Oba lika sta bila gotovo lepo dodelana in izpeljana in sta ju prepričljivo podala Ivan Verč ter Drago Gašperlin. Boris Kobal in Magda Križmančič sta se potrudila v svojih vlogah župana in njegove žene. Zanimiva sta bila tudi oba menihi, ki sta ju podala Boris Mihalič in Branko Sulčič. Posebno sta se potrudili in dovršeno zaigrali obe vaški klepetulji, to sta Hrvatica (Milica Kravos) ter Svirnica (Anica Zer-

Prosimo, da poravnate naročnino!

jal), medtem ko sta imela Aljoša Čok ter Jasna Petaros zanimiva in samostojna lika, ki sta se jima zelo posrečila.

Pri igri so še sodelovali Lučana Pribac, Silvester Metlika, Robert Ota, Lučka Battista in Janko Ban, ki je naštudiral sklepno pesem.

V celoti je treba reči, da je mladim amaterjem uspelo postaviti na oder zanimivo, moderno in prepričljivo podano sodobno delo, in so pri tem nedvomno napravili lep korak naprej, na poti svojega osebnega in tudi skupinskega izboljšanja. V prihodnje pa bodo morali še posebno paziti na odrski jezik in izgovarjavo, ki sta mestoma kar precej šepala, toda to vsekakor ni nepremostljiva ovira. Pri tem ne gre pozabiti, da tržaški amaterski oder sestavljajo poleg študentov tudi mladi delavci, ki so zaposleni v neslovenskem okolju in se morajo za nastope na odrskih deskah toliko bolj potruditi.

Vodstvo SAG je gotovo precej tvegalo, ko se je odločilo za to zahtevno Javorškovo farso, toda zdaj, ko smo delo videli na odru je treba reči, da je ansambel svojo nalogo zelo dobro izpeljal, za kar gre zasluga tudi požrtvovalnemu režiserju Sergiju Verču, ki je zlasti zadnje tedne porabil ves svoj prosti čas za vaje z igravci in za pripravo te igre.

V gledališkem listu, ki so ga izdali za premiero »Povečevalnega stekla« sporočajo, da bo prihodnja letošnja premiera komedija Arkadija Leokuma »Sovražnika«.

SODOBNA SLOVENSKA GRAFIKA V KULTURNEM DOMU

V soboto, 10. t.m. ob 18. uri bodo v Kulturnem domu v Trstu odprli razstavo sodobne slovenske grafike, ki jo skupno prirejata Slovenska prosvetna zveza in Moderna galerija iz Ljubljane. Na njej so zastopani naslednji slovenski upodabljači umetniki: Janez Bernik, Bogdan Borčič, Riko Debenjak, Andrej Jemec, Meško Kiar, Metka Krašovec, Vladimir Makuc, Adriana Maraž, France Mihelič, Marjan Pogačnik in Gorazd Šefran.

Razstava bo nedvomno vzbudila največje zanimanje tudi med tržaškim občinstvom, saj gre pri njej za prikaz ustvarjalnosti, kjer smo Slovenci dosegli enega izmed kvalitetnih vrhov tudi v širšem, evropskem okviru, nekateri zgoraj omenjeni grafiki pa so se močno uveljavili doma in v svetu.

GOSTOVANJE BEOGRAJSKIH PEVCEV V TRSTU

V okviru abonmajskih koncertov, ki jih prireja Glasbena matica iz Trsta, bo v soboto, 17. februarja, v Kulturnem domu v Trstu nastopil pevski zbor COLLEGIUM MUSICUM iz Beograda. Začetek prireditve je ob 21. uri. Rezervacija in prodaja vstopnic v pisarni Glasbene matice (ulica R. Manna 29, tel. 418-605) in eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma.

PREDAVANJA V MARIJINEM DOMU V TRSTU

V tem in prihodnjem mesecu bo v Marijinem domu v Trstu, ulica Risorta 3, vrsta predavanj, na katerih bodo sodelovali priznani slovenski profesorji in skušali pojasniti vprašanja, zlasti z duhovnega področja, ki si jih zastavlja sodobni človek. Prva tri predavanja bo imel profesor na teološki fakulteti v Ljubljani dr. Franc Rode, in sicer bo v petek, 9. februarja, govoril o temi »Moderna znanost in bivanje Boga«. Naslednji petek, 16. februarja, bo na vrsti predavanje z naslovom »Panteistični in materialistični poskus rešitve problema, ki ga zastavlja obstoj vesolja«, v petek 23. februarja pa o temi »Vzroki modernega ateizma«. Predavanja dr. Rodeta se bodo vsakokrat začela ob 20. uri.

Prihodnji mesec bosta v istih prostorih predavala dr. Ivan Tomšič, profesor za meddržavno pravo na ljubljanski univerzi, in dr. Anton Strle, profesor na teološki fakulteti v Ljubljani.

Alojz Rebula: »Smer - nova zemlja«

Mohorjeva družba v Celju je napravila ljudem veselje, ko je poslala na knjižni trg knjigo Alojza Rebule z naslovom »Smer — nova zemlja«. To knjigo je marsikdo težko pričakoval, ker je upal, da mu bo pomagala, da si bo prišel na jasno o nekaterih duhovnih problemih, ki danes zaposlujejo misleče ljudi, kakor so jih vedno, vendar pa morda še nikoli tako nujno in žgoče. Zato je njen izid pozdravilo res veliko ljudi.

Po sicer frazerskem začetku uredniške opombe na ovitku je rečeno: »S knjigo Alojza Rebule "Smer — nova zemlja" obnavlja Mohorjeva družba svojo "Duhovno knjižnico", se pravi zbirko z naslovom "Študenti žive vodo" (Nova serija I.) Pisatelj sam je dal svoji knjigi podnaslov: šest meditacij. Knjiga je izvirna veroizpoved slovenskega izobraženca, ki mu je krščanstvo ena najvišjih vrednot. V njej nam odlični slovenski pisatelj na nov, zelo prepričevalen način, kot literat, umetnik in mislec odgrinja svoje doživljanje in pojmovanje nekaterih teoloških problemov, ki so za današnjega, še posebej slovenskega človeka izredno zanimivi.«

Prvo, kar občuti bravec pri branju te nove Rebulove knjige, je občudovanje do njegovega poguma in bistrosti, saj se je v njej upal lotiti razpravljanja o stvareh, ki se jih skrbno izogibljajo, z najrazličnejšimi izgovori, skoro vsi sodobni teologi in pridejo v hudo zadrego, če jih kdo naravnost vpraša, kaj mislijo o tem, tako da je naravnost netaktno nadlegovati kakšnega duhovnega gospoda, ki sicer velja za spretnega bogoslovnega dialektika, s takimi problemi. Teologijo so zreducirali na zbirko moralnih zapovedi, kako naj človek živi, da bo v skladu s svojo vestjo in s cerkvenimi predpisi, zelo neradi pa spregovorijo o nadnaravnih rečeh, zlasti o posmrtnem življenju, torej o tistem, kar je pravzaprav bistvo vere. Rebula je odločno prelomil s to sodobno konvencionalno teologijo in skušal izčrpano ter poglobljeno odgovoriti na ta najbolj pereča vprašanja, ki mučijo človeka in kristjana — ne zgolj s teološkega stališča, ampak predvsem kot mislec ali bolje kot razmišljujoči kristjan in pisatelj, pa tudi kot razmišljujoči Slovenec, saj je pritegnil v svoja razglabljanja tudi našo narodno usodo.

ŠPORT

Naši še vedno najboljši

NAMIZNI TENIS — DEŽELNO PRVENSTVO

V nedeljo se je v telovadnici v Nabrežini odvijalo letošnje deželno prvenstvo, ki je služilo tudi za kvalifikacije za državno prvenstvo, ki bo maja v Fluggiju. Nad dvesto tekmovalcev se je več kot dvanajst ur potegovalo za petindvajset deželnih naslovov. Naši dve društvi, ki se na Tržaškem ukvarjata z namiznim tenišom, to je Kras in Sokol, sta tudi tokrat dokazali, da sodita med najboljše v deželi. V nedeljo pa smo opazili, da se je raven, zlasti mlajših, precej dvignila, in priča smo bili nekaterim presenečenjem. Predvsem moramo omeniti, da je bila Sonja Miličeva zaposlena z državno reprezentanco na Dunaju in so torej ostale igralke imele lažjo pot, da si priborijo nekaj prvih mest, ki bi bila sicer že oddana. Med moškimi pa nista nastopila Ukmar in Fabjan, ker se nista javila na pokrajinskem prvenstvu: prvi zaradi bolezni, drugi pa, ker ne misli več igrati. Radovič in Pertot sta morala sama nositi vso odgovornost tako v tretji kategoriji kot med mladinci. Pertot je v jutranjih urah nekoliko odpovedal in si ni prislužil vozovnice za državno prvenstvo. Najprej je v tretji kategoriji klonil v četrtfinalu izkušenemu Mameliju, med mladinci pa je proti vsakemu pričakovanju položil orožje pred povprečnim Schusterjem. Popoldan je zaigral bolj umirjeno in skupno s Kobalovo osvojil zlato v mešanih dvojicah tretje kategorije. Radovič je osvojil naslov mladinskega prvaka ter tretje mesto med tretjekategorniki. Med dvojicami popoldne ni nastopal, ker je imel precej vročine. Ta njegova odsotnost je oškodovala zlasti soigralca Pertota, ki ni imel partnerja med mladinskimi dvojicami in med tretjekategorniki.

SLOVENSKI OBISKOVALCI VARČUJEJO V TRSTU

Na mesec pride v Trst na stotisoče obiskovalcev z one strani meje in iz vse Jugoslavije, čeprav zadnji čas njihovo število upada. Pri tem je zanimivo opazovati njihovo obnašanje.

Velika večina se sploh ne zmeni za nič drugega kot za trgovine. Le malo je takih, ki si ogledajo tudi kako tržaško zanimivost, še manj pa takih — lahko rečemo, da bi jih mogli prešteti na prste ene roke — ki bi se pozanimali, kako je z našo slovensko manjšino. Celo ljudje tik onkraj meje so v tem pogledu takorekoč popolnoma brezbrizni. To lahko ugotovimo med drugim po dejstvu, da skoraj noben obiskovalec iz Slovenije ne kupi niti ene same številke kakega lista ali revije naše manjšine. Verjetno nimajo niti pojma, da ima naša manjšina tudi svoj tisk in da bi bilo dobro, če bi ga tudi drugi Slovenci posredno podpirali s tem, da bi ga kupovali in se tako tudi informirali o tem, kako se godi naši manjšini.

Medtem ko ljudje iz južnejših krajev Jugoslavije še vedno hodeč največ v skupinah tvorijo na vlak ali v avto slovite velike škatle s punčkami (z njimi mora biti zdaj preplavljen že cel Balkan) in cele plastične vreče cenenih tekstilnih izdelkov v živih barvah, pa se slovenski obiskovalci zanimajo bolj za kakšne posebne izdelke, npr. za blago za zavese ali za avtomobilske dele in športne predmete ter oblačila. Zanimivo je tudi, da je najti v boljših in dražjih restavracijah opoldne skoro samo ljudi, ki govorijo hrvaško ali srbsko, in ti si privoščijo obilno in dobro kosilo. Slovenci pa zavijejo rajši — čeprav vzbujajo vtis ljudi z višjim življenjskim standardom — v kake cenene gostilne v stranskih ulicah, kjer si naročijo samo krožnik »pašte šute« ali kako drugo malenkost, kar ne stane veliko. Ali je temu vzrok varčevanje ali kaj drugega, je težko reči.

Najmlajši zastopniki Sokola, ki redno trenirajo le nekaj mesecev, so doživeli svoj krst in so z igro še kar zadovoljili, čeprav niso bili še kos bolj izkušenim igralcem drugih društev. Naj omenimo sestro Bressani, brata Košuta, Rebulo in Zidariča. Dekleta zgoniškega Krasa so tudi tokrat pobrala levji delež v vseh kategorijah. Med naraščajnicami je Vesnaverjeva zmagala pred Žigonovo in Rebulovo. Med mladinci je zasedla prvo mesto Blažina, ki je skupno z Pertotom osvojila tudi drugo mesto v mešanih dvojicah v isti kategoriji. Med tretjekategornicami sta Vesnaverjeva in Kobalova zasedli drugo oziroma tretje mesto; obe skupaj pa si delita tretje mesto med članicami. Med ženskimi dvojicami sta zmagali Vesnaverjeva in Rebulova, Žigonova in Blažinova pa sta bili tretji. Najzanimivejša je bila brez dvoma tekma med Peterlinijem in Košuto, ki sta se potegovala za naslov najboljšega. Kmalu bi prišlo do presenečenja, saj je pri izidu 2:2 Košuta že vodil z 19:16 in le izredna hladnost njegovega soigralca je pripomogla, da je klonil. Oba sta si razdelila še dve dve mesti v kategoriji mešanih dvojic, kjer je Peterlini igral z Vesnaverjevo, Košuta pa z Žigonovo.

Kljub manjši udeležbi kot druga leta so naši igralci zasedli celo vrsto prvih mest in še več odličnih uvrstitev. To dokazuje, da je naš namizni tenis še vedno na prvem mestu v deželi. Videli pa smo, da se ostala društva zelo trudijo in so bistveno izboljšala svojo raven, zato bomo morali odslej paziti, ker bo vedno težje ohraniti vodstvo tudi v tem športu.

KOŠARKA: MOŠKA D LIGA

Netočni prosti meti in — poraz

HANNIBAL - BOR 68:50 (37:21)

V nedeljo so mladi Borovci igrali verjetno svojo letošnjo najboljšo tekmo, vendar so še enkrat klonili solidni ekipi »Hannibal«. Ta poraz je treba pripisati zlasti netočnosti naših igralcev pri izvajanju prostih metov, saj so dosegli le šest na dvaindvajset košev, kar je eno najslabših povprečij. Drugače pa so Tržačani igrali zelo požrtvovalno in pokazali lepo skupno igro. Še enkrat se je odlikoval Fabjan, ki je bil tudi najuspešnejši strelec s sedemnajstimi točkami. Ostali so s svojo igro zadovoljili, le visoki šare je očitno imel slab dan in ni lovil odbitih žog ne v napadu ne v obrambi. Na splošno pa je pokazala ekipa precej napredka, čeprav je prvenstvo D lige za tako mlade igralce pretežavno.

ODBOJKA: ŽENSKA C LIGA

Požrtvovalna igra mladih »sokolic«

SOKOL - OMA 0:3 (12:15, 11:15, 9:15)

V soboto so »sokolice« igrale svojo letošnjo prvo tekmo v C ligi, potem ko je bilo skoro do konca negotovo sodelovanje te ekipe v tej ligi. Zato moramo pozdraviti nastop naših igralk, ki so v soboto, čeprav so bile le v šestih (zaradi bolezni so manjkale tri igralke), zaigrale zelo požrtvovalno. Pokazale so zadovoljivo igro in so v obeh prvih nizih vodile. Ob koncu pa so obakrat klonile, ker niso imele menjav in ker trener nima izkaznice in torej ne sme govoriti med tekmo. Prepričani smo, da bodo naša dekleta z rednimi treningi lahko dosegla boljše rezultate, zlasti še ker smo opazili, kako so se najmlajše že vključile v skupno igro. **ketna**

Sodobno kmetijstvo

Dolivanje - najosnovnejša nega vina

V vsaki kleti prihaja do izgub vina v sodih. Izguba nastane, če odtočimo iz soda nekaj vina ali če izhlapi. Izhlapevanje je odvisno od raznih okoliščin: od vlage in temperature v kleti, od velikosti sodov, debelosti dog, gostote lesa in od starosti vina. V enakih okoliščinah v kleti je izhlapevanje iz manjših sodov s tankimi dogami iz redkega lesa in v katerih je mlado vino, večje kakor pa v nasprotnem primeru. Na površini vina pri nepolnem sodu lahko pride do številnih škodljivih sprememb, ki zmanjšujejo kakovost pijače. Izhajanje ogljikove kisline, ki je potrebna svežosti vina, pa tudi izhajanje buketnih snovi v zrak slabi kakovost vina. Lahko pa se vino tudi pokvari, če se razvijajo škodljive drobnoživke, ki jim je zrak nujno potreben. Vino postane bersasto ali kanasto, začne rjaveti in cikati, zakaj kanove glivice in očetne bakterije se kaj rade naselijo v nepolnem sodu. Nevarnost, da postane vino v nepolnem sodu bolno, je tem večja, čim manj vsebuje alkohola in čim več je hranilnih snovi in sladkorja. Tako vina moramo še posebno skrbno dolivati. Močna vina so bolj odporna proti raznim boleznim, toda kljub temu mora biti sod vedno poln, ker bi vino sicer izgubilo svežost in buket. Dolivati začnemo pri mladem vinu in po končanem vrenju, brž ko iz soda preneha uhajati ogljikov dioksid. Ko bo kletna temperatura začela spet naraščati, se bo vino raztegnilo, včasih je treba celo nekaj vina odvzeti, da ne preteka. Osušek je takrat manjši kot v času, ko temperatura v kleti pada. Prvi primer velja za pomlad, drugi za

jesen. Zguba vina zaradi izhlapevanja ali osušek znaša na leto okoli 3 odst. in še več. Da se ohrani dobra kakovost, je treba vino redno dolivati vsakih 14 dni ali vsaj vsake tri tedne.

Vino za dolivanje mora biti vsaj enake kakovosti (ali boljše, kot je vino, ki ga dolivamo), popolnoma zdravo in nepokvarjeno. Vendar se priporoča zalivanje starega vina s čistim, popolnoma prevretnim mladim vinom, da se staro vino nekoliko pomladi. Previdno je treba zalivati vina, na katerih se je že razvila »bersa«. To je treba spraviti iz vina, kar dosežemo takole: ko previdno vlijemo vino v sod z lijakom, katerega smo vtaknili v daljšo gumijasto cev, ki naj sega pod površino vina, s kladivom tolčemo okoli pilke, da se odlušči bersa tudi od vlažnih dog nad površino vina. Soda ne napolnimo samo do vrha, ampak tako, da priteče iz nje nekaj vina z vso berso, ki je splavala na vrh. Preden sod odpremo, ga obrišemo okoli pilke, pa tudi pilko samo. Po končanem dolivanju sod zunaj obrišemo, da bo suh in čist.

Pilke na ležalnih sodih naj bodo dolge, da segajo do vina. Tako ostanejo prožne in pod dobro tesnijo. Pilke ovijati s cunjno ni priporočljivo in je tudi nehygienično, ker se na cunjah, ki so mokre in nesnažne, zelo rade zaredijo škodljive bakterije.

Stalno pokušanje vin iz polnih sodov ni umestno, ker s tem vino v njih kvarimo. Za potrošnjo ga imejmo vedno le v manjših sodih, drugo zalogo pa hranimo vedno v polnih, zalitih sodih.

19

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

37. »Streli so prišli od zadaj,« je povedal Polovična puščica. »Ko sem se ozrl, sem videl tiste stekle pse. Tam za drevesi so stali.« Beli sin je vprašal: »Bratranec, kje pa sta hodila in kaj sta storila, da so v miru streljali na vaju?« »Nič nisva storila. Samo pri dveh durih sva postala. V prvi hiši sva vprašala po tebi. Poslali so naju k drugi hiši. Tam, so povedali, da prebiva tvoj stric sodar.« Dečka je mrzlo spreletelo, v tisti hiši je doma stric Wilse, mož, ki ga je bil udaril. Vprašal je: »Pa sta rekla kaj takega, kar bi ga lahko užalilo?« Polovična puščica je odgovoril: »Bratranec, preden sva vstopila, je Mali žerjav še rekel: »Ne pozabi, da sva

gosta belega moža, zato bodiva vesela in pripovedujva vesele zgodbe.« Beli sin se je posmehnil. Najsi je bil Mali žerjav še tako vesel in zabaven, belega strica seveda ni mogel udobrovoljiti. In zdaj je bil mrtev. Dobri, ljubeči Mali žerjav. »Pokopljiva ga,« je zdaj rekel. »Potem bova šla k belemu stricu in ga pobarala, kdo je morilec.« Z nožem in tomahavkom sta izkopala plitvo jamo. Nato je Beli sin, izčrpan in oznojen od napora, vendar s silno mržnjo v očeh krenil proti dvonadstropni hiši s sodarsko delavnico v prizidku. »Kdo je ubil Malega žerjava?« je vprašal.

38. Sodar je odprl in si pomel oči. »Hej, koga vidim? Pa sem mislil, da umiraš, Ali tvoj oče ve, kje se klatiš?« Beli sin ga je strmo gledal. »A kdo da je morilec? Vseeno, kdo je. Zdaj se pripenec že spreha tam, kjer ne more delati škode. Ti, dečko pa marš noter,« je zavpil, okretno stegnil kosmato šapo in ga zgrabil. Beli sin se je otepal in kričal: »Ičemil! Pomagaj mi!« Bil je pre slaboten, da bi se iztrgal sodarjevi železni pesti. Polovična puščica je tedaj skočil iz teme in se zakadil v presenečenega orjaka. Orjak se je zamajal, vendar ni izgubil ravnovesja, z brcami je odsunil Polovično puščico, z rokami pa zgrabil Belega sina za

vrat in ga začel daviti. Dečku se je temnilo pred očmi, v prsih ga je zbadalo tisoč puščic, ko je iznenada začutil, da je pritisk popustil. Skozi črno in rdečo meglico je zagledal belo desko, ki je švignila kvišku in hip za tem tlesknila. Beli stric se je sesedel, prekucnil in negibno obležal. Polovična puščica je pljunil in vzel nož iz pasu, rekoč: »In zdaj mu bova izrezala črno srce.« — »Matá. Nikar,« je sodel Beli sin, »moj stric je.« — »Pa ga vsaj skalpirajva, kakor je on Malega žerjava!« In sta se spravila na delo.

B
E
L
I
S
I
N